

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ
ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

- A1.** Θεματικό πυρήνα του κειμένου αποτελεί η προσέγγιση και σύγκριση των εννοιών παιδείας και εκπαίδευσης. Αυτές αντικαθίστανται εκ περιτροπής χωρίς να ταυτίζονται εννοιολογικά και προθετικά, καθώς η παιδεία διαθέτει πλάτος σε δυνατότητα προόδου, ερμηνεία και εφαρμογή. Το δεδομένο αυτό αποδεικνύεται από την αρχαιότητα, [οπότε σήμαινε διαδοχικά βρώση και καλλιέργεια παιδιού, γνώμονα γνωστικό και ηθικό, αλλά και παιδική αβελτηρία]. Είναι αποδεκτή η ομοιότητα με την εκπαίδευση ως μετάδοση γνώσης μέσω διδασχής, γεγονός που δεν ισχύει. Γι' αυτό, χρειάζεται εξέταση ομοιοτήτων και ανομοιογενειών τους, καθώς συστρατεύονται και αντιστρατεύονται με κοινό την κλιμακωτή μάθηση ασκούμενη από εκπαιδευτικούς θεσμούς δημόσιους και ιδιωτικούς προσδίδοντας οι τελευταίοι κοινωνικοοικονομική ανωτερότητα. Βέβαια, οι ανομοιότητές τους διατηρούνται [αμβλυμένες ή οξυμένες]. Συγκεκριμένα, η παιδεία συνιστά διαδικασία απρόσκοπτη χωρίς εξαναγκασμό και κρατικές [ρυθμιστικές] παρεμβάσεις, ενώ η εκπαίδευση οριοθετημένη πρακτική δικάως αναπόδραστη.
- B1.** α. Λάθος β. Λάθος γ. Σωστό δ. Λάθος ε. Σωστό
- B2.** α) Ένας από τους τρόπους ανάπτυξης της παραγράφου είναι η σύγκριση – αντίθεση. Συγκρίνονται οι έννοιες παιδεία και εκπαίδευση και δίνονται οι διαφορές τους. Αναφορές στο κείμενο: «Από εκεί και πέρα αρχίζουν προφανείς και λανθάνουσες διαφορές», «Οι διαφορές προκύπτουν», «Η παιδεία είναι περισσότερο μέθοδος· η εκπαίδευση κυρίως πράξη. Η παιδεία είναι (πρέπει να είναι, για να μην παραβαίνει τον εαυτό της) λειτουργία λίγο πολύ ελεύθερη. ...] Αντίθετα, η εκπαίδευση ελέγχεται εκ προθέσεως εντεταλμένη. Αντίθετα,». Επίσης, η παράγραφος αναπτύσσεται με τη μέθοδο του ορισμού. Οριστέα έννοια = παιδεία. Γένος = λειτουργία. Ειδοποιός διαφορά = λίγο πολύ ελεύθερη.
- β) **Ωστόσο** = αντίθεση - εναντίωση
επομένως = συμπέρασμα
προκειμένου = σκοπός - αποτέλεσμα
Που πάει να πει ότι = διασαφήνιση - επεξήγηση
κυρίως = έμφαση
- B3.** α) **ανιχνεύονται** = εντοπίζονται
συνάπτεται = συνδέεται, συνυφαίνεται
εμφανίζεται = φανερώνεται, παρουσιάζεται
συντελεστών = παραγόντων, παραμέτρων
προφανείς = εμφανείς, φανερές, πρόδηλες, οφθαλμοφανείς
- β) **αναβαθμίζεται** (1η παράγραφος) = υποβαθμίζεται, υποβιβάζεται
μεταγενέστερη (2η παράγραφος) = προγενέστερη, πρότερη

επιτρέπουν (3η παράγραφος) = αποκλείουν, απαγορεύουν, αποτρέπουν

ιδιωτική (3η παράγραφος) = δημόσια, κρατική

διαφορές (4η παράγραφος) = ομοιότητες, ομοιογένειες

- B4.** α) Ρήματα παθητικής φωνής = εναλλάσσονται, ανιχνεύονται, αναβαθμίζεται, αναδεικνύεται, θεωρείται, συνάπτεται.
β) Με την παθητική φωνή ο συγγραφέας καθιστά το ύφος ουδέτερο, επίσημο, σύνθετο, απρόσωπο, τυπικό, σοβαρό, μεστό. Πυκνώνει, ταυτόχρονα, τον λόγο και τονίζει την ενέργεια.

Γ1. Επικοινωνιακό πλαίσιο:

Πρόκειται για άρθρο, συνεπώς, είναι απαραίτητος ο τίτλος. Προτείνεται η αξιοποίηση επίκαιρου γεγονότος στον πρόλογο. Σκοπός η πειθώ και η πληροφόρηση. Ο μαθητής μπορεί να σταθεί στην επικαιρότητα.

Κατάλληλος τρόπος πειθούς η επίκληση στη λογική, μέσα: επιχειρήματα – τεκμήρια, ύφος σοβαρό, αναφορική λειτουργία της γλώσσας. Στον πρόλογο εκτίθεται το θέμα ή η προβληματική του ενώ στο κυρίως μέρος παρατίθεται επαρκές αποδεικτικό υλικό για να διασαφηνιστεί η κυρίαρχη ιδέα και να τεκμηριωθεί η θέση που διατυπώθηκε στην εισαγωγική παράγραφο. Προτεινόμενα ρηματικά πρόσωπα το γ' ενικό και γ' πληθυντικό.

Α' ζητούμενο: Το σχολείο πρέπει να ασκεί και παιδευτική λειτουργία:

Λειτουργίες:

1. Πνευματική.

Συντείνει στην πνευματική καλλιέργεια του ανθρώπου αφού εξασφαλίζει τη διερεύνηση των νοητικών δυνατοτήτων του (κρίση, αντίληψη, λογική, προβληματισμός) με την παροχή γνώσεων που επιτρέπουν την κατανόηση και ερμηνεία του φυσικού και κοινωνικού χώρου και τη διαμόρφωση μιας σφαιρικής και ολοκληρωμένης εικόνας του κόσμου. Παράλληλα, ευνοεί τη συνειδητοποίηση και την ανάπτυξη των έμφυτων κλίσεων και δεξιοτήτων του (αυτογνωσία) με στόχο τη διάπλαση δημιουργικής προσωπικότητας. Συμβάλλει επιπλέον στη διαμόρφωση συνειδητοποιημένων και κριτικά σκεπτόμενων ανθρώπων, ικανών να αντιστέκονται στο δογματισμό και την προκατάληψη, να επεξεργάζονται τις πληροφορίες και να διατηρούν την αυτονομία και την ιδιαιτερότητά τους.

2. Αισθητική-Ψυχική.

Διαμορφώνει την αισθητική του ατόμου καθώς το καθιστά ικανό να διακρίνει την ομορφιά στην καθημερινή ζωή, να βιώνει το ωραίο, να αποφεύγει την τυποποίηση της εποχής μας και την κυριαρχία του ψυχρού ορθολογισμού. Καλλιεργεί τα αισθητικά κριτήρια και αυξάνει τη δεκτικότητα του ανθρώπου απέναντι στα ερεθίσματα του περιβάλλοντος. Παράλληλα, εξευγενίζει το συναισθηματικό κόσμο του ατόμου παρέχοντας ποιότητα στις πράξεις και τη ζωή και συμβάλλει στη συναισθηματική ωρίμανση του νέου μέσα από την ανάπτυξη της ικανότητάς του να κατανοεί και να ελέγχει τα συναισθήματά του. Αποκτά, έτσι, πληρότητα και ισορροπία.

3. Ηθική.

Το άτομο ολοκληρώνει την ηθική του υπόσταση. Αυτό συμβαίνει καθώς μαθαίνει να λειτουργεί μέσα σε ένα πλαίσιο σταθερού κώδικα αξιών και συμπεριφοράς στις σχέσεις του ανθρώπου με τους άλλους, ώστε να έχει άξονες αναφοράς στη ζωή του

και να προσανατολίζεται προς το ηθικά καλύτερο. Μέσω της παιδείας προβάλλονται επίσης υψηλά ηθικά πρότυπα και διαμορφώνεται ηθική συνείδηση και ορθά κριτήρια, ώστε ο άνθρωπος να διακρίνει το δίκαιο απ' το άδικο. Αναγνωρίζει, τέλος, και κατανοεί τη σημασία των ηθικών αξιών (σεβασμός, εντιμότητα, ειλικρίνεια) για την κοινωνική συνοχή και ευημερία.

4. Κοινωνική.

Ο νέος ασκείται στην ομαδική ζωή, την υπευθυνότητα και τη συλλογικότητα και προετοιμάζει τη δημιουργική ένταξή του στο κοινωνικό σύνολο, εφόσον ευνοείται η προσαρμογή του σε ένα σύνολο αρχών και αξιών, που συνδέονται με την κοινωνική ζωή και συγκροτούν ένα σύστημα αναφοράς γι' αυτόν.

5. Πολιτική.

Η παιδεία συντελεί στην εκμάθηση κανόνων και ενισχύει την επαφή του νέου με τους πολιτικούς θεσμούς και τις αξίες, τις δομές και την οργάνωση του πολιτικού χώρου μιας κοινωνίας. Παρέχει ταυτόχρονα ερεθίσματα πολιτικής σκέψης και προβληματισμού με στόχο τη διαμόρφωση προσωπικής κοσμοθεωρίας και την ιδεολογική συγκρότηση του ατόμου. Τον μυεί, τέλος, στο δημιουργικό διάλογο, στην αποφυγή του φανατισμού και διαμορφώνει ελεύθερους, υπεύθυνους και ενεργούς πολίτες με δημοκρατικό ήθος και αγωνιστικότητα, ώστε να διεκδικούν τα δικαιώματά τους.

6. Πολιτισμική.

Μέσω της παιδείας ο νέος εξοικειώνεται με τις διάφορες εκφάνσεις του πολιτισμού (παράδοση, μνημεία, τέχνη, γλώσσα, ιστορία, αθλητισμός κ.α.), ώστε να τις εντάξει στη ζωή του. Διαφυλάσσει και ενισχύει την εθνική και πολιτιστική του ταυτότητα μέσα από την επαφή με τα δημιουργήματα του εθνικού πολιτισμού. Παράλληλα, καλλιεργεί οικουμενικό πνεύμα, μέσω της γνωριμίας με την παράδοση και την πολιτισμική κληρονομιά άλλων εθνών, με αποτέλεσμα να κατανοεί την ενότητα του ανθρώπινου πνεύματος και του παγκόσμιου πολιτισμού.

Β' ζητούμενο: Τρόποι με τους οποίους εκπαιδευτικοί και μαθητές/μαθήτριες μπορούν να συμβάλλουν στην ενίσχυση του παιδευτικού ρόλου του σχολείου:
Εκπαιδευτικός:

1. Είναι αναγκαίος ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου του εκπαιδευτικού. Συγκεκριμένα οφείλει να:

- Μετατραπεί από απλό μεταδότη γνώσεων σε συντονιστή της μαθησιακής διαδικασίας.
- Οργανώνει τη διδασκαλία με τρόπους που ενθαρρύνουν την πρωτοβουλία και τη συμμετοχή του μαθητή στο μαθησιακό περιβάλλον.
- Δίνει έμφαση στη βιωματική και κριτική μάθηση και όχι στη στείρα απομνημόνευση γνώσεων μέσω της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών.
- Ενεργοποιεί τη δημιουργικότητα και τη φαντασία των μαθητών δίνοντας ώθηση για πρωτοβουλίες και δραστηριότητες - όπως η έκδοση σχολικής εφημερίδας, η διοργάνωση σχολικών παραστάσεων και εκδηλώσεων, η ανάθεση ατομικών ή ομαδικών εργασιών, οι οργανωμένες επισκέψεις ή συζητήσεις - που οδηγούν στη γνώση μέσω του βιώματος.
- Αξιοποιεί τη σύγχρονη τεχνολογία μέσα στη σχολική τάξη, ώστε να εξοικειώνεται μαζί της ο μαθητής και η διδασκαλία να γίνεται ελκυστικότερη.

- Εντοπίζει τις μαθησιακές προτιμήσεις και τις ιδιαιτερότητες κάθε μαθητή, ώστε να τον βοηθά στην κατάκτηση της αυτογνωσίας.
- Αναπτύσσει ουσιαστικές σχέσεις με τους μαθητές του μέσα στα πλαίσια της εμπιστοσύνης, του σεβασμού, της ενθάρρυνσης, του διαλόγου και της κατανόησης.
- Διαμορφώνει την κοινωνική, πολιτική και πολυπολιτισμική συνείδηση των μαθητών με αναφορές σε σύγχρονα θέματα, προβολή ντοκιμαντέρ και αξιοποίηση της τέχνης που σχετίζονται με αυτά, ώστε να διαθέτουν τη γνώση που απαιτείται για να υγιή κοινωνικοπολιτική συνείδηση.

Μαθητές:

- Διάλογος με τους καθηγητές για όλα τα θέματα που τους απασχολούν (γνωστικά, επαγγελματικά, κοινωνικών σχέσεων κ.α.) με καλοπροαίρετη και διάθεση και όχι αμφισβήτηση.
- Συνεργασία και αποφυγή περιθωριοποίησης συμμαθητών τους.
- Σοβαρή αντιμετώπιση των κανόνων του σχολείου και ενεργός συμμετοχή στους θεσμούς του.
- Συμμετοχή στο σύνολο των ενδοσχολικών και εξωσχολικών δραστηριοτήτων που οργανώνονται στο σχολείο.
- Κατάθεση δικών τους προτάσεων για δημιουργικές δραστηριότητες και πρωτοβουλίες για την υλοποίησή τους.